

Publication of Association Esprit, Société et Rencontre
Strasbourg/France

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

Volume 5 Issue 8, p. 761-778, December 2012

**BİLİNMEYEN KAYSERİLİ ŞAİR İSMAİL HAKKI
ORAL'IN "ÜÇ DESTAN" İSİMLİ ESERİ VE BU ESERDE
YER ALAN ERZİNCAN DESTANI İNCELEME-
TRANKRİPSİYONLU METİN**

*THREE SAGA NAMED MANUSCRIPT OF THE UNKNOWN POET
FROM KAYSERİ ISMAIL HAKKI ORAL AND ERZİNCAN'S SAGA
PRESENTED IN THIS WORK*

Doç. Dr. Serhan ALKAN İSPİRLİ

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD

Abstract

Making clear of the arts belong to the old period by reading and bringing to light has vital importance for our history, culture and so far our literature world. In this study, information was stated about a poet Ismail Hakkı Oral who was a religious attendant in Kuşçu village of Kayseri's Yeşilhisar town in 1942 and his manuscript entitled "Three Saga" was presented to consideration. Thus, an effort was made to shed light on a figure in Turkish literature unknown today thereby contributing to our history of literature. Ismail Hakkı Oral lived XX.th century. He was born in Kayseri, and spent most of his life in around Kayseri. There is not plenty of information about his life. Our study particularly defined the second part of this manuscript which contains the poem about the Erzincan's earthquake in 1939. When Erzincan's saga was read, it would be considered that this earthquake affected the poet deeply. This study, which was included two parts, was prepared about Ismail Hakkı Oral and his "Three Saga" In the first part, the life of Ismail Hakkı Oral and his poetry were given. Poems were examined in terms of form and content. In the second part, there is a translation-transcription of "Three Saga". The unique handwritten manuscript entitled "Three Saga" presented in National Library was introduced and it was stated as the transcriptional full text of the translated form from Arabic alphabet to current letters.

Key Words: Ismail Hakkı Oral, earthquake, ağıt, saga, poem, literature, Kayseri, Yeşilhisar, Kuşçu village

Öz

Geçmiş dönemlere ait eserlerin gün ışığına çıkarılarak okunup, anlaşılır hâle getirilmesi tarihimiz, kültürümüz, aynı zamanda edebiyat dünyamız için büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada Kayseri ili Yeşilhisar ilçesi Kuşçu Köyünde 1942 yılında imamlık yapmış olan şair İsmail Hakkı Oral hakkında bilgi verilmiş, şairin "Üç Destan" isimli eseri dikkatlere sunulmuştur. Böylece Türk edebiyatının bugün bilinmeyen bir şahsiyeti daha gün ışığına çıkarılmıştır. İsmail Hakkı Oral 20. yüzyılda yaşamıştır. Kayseri'de doğmuş ve hayatının büyük bir kısmını Kayseri ve çevresinde geçirmiştir. Hayatı hakkında yeterli bilgimiz yoktur. Çalışmamız özellikle bu eserdeki ikinci destan olan 1939 Erzincan depremi üzerine söylenen manzume üzerinedir. Erzincan Destanı okunduğunda bu depremin şairi derinden etkilediği görülecektir. Bu çalışma İsmail Hakkı Oral ve "Üç Destan" isimli eseri hakkında hazırlanmış olup iki bölümdür. İlk bölümde İsmail Hakkı Oral'ın hayatı hakkında bilgiler verilerek şairlik yönü üzerinde durulmuştur. Şiirleri şekil ve içerik açısından incelenmiştir. İkinci bölümde ise transkripsiyonlu metin yer almaktadır. Milli Kütüphanede bulunan ve müellif hatlı olan "Üç Destan" isimli yazma eser tanıtılmış, Arap alfabesinden günümüz harflerine çevrilerek transkripsiyonlu tam metni verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İsmail Hakkı Oral, deprem, ağıt, destan, şiir, edebiyat, Kayseri, Yeşilhisar, Kuşçu Köyü

Erzincan'da bir kuş var
 Kanadında gümüş yok
 Gitti yârim gelmedi
 Gayri bunda bir iş yok
 Oy dağlar, dağlar, dağlar
 Aldı ellerine kanlı başını
 Karın ortasında Erzincan ağlar
 O ağlamasın da kimler ağlasın
 Nazım Hikmet

İsmail Hakkı Oral

İsmail Hakkı elimizde tek nüshası bulunan “Üç Destan” isimli yazmanın ilk kısmında “Develi Karahisarının Beyler Yukarı Mahallesinden İmam Hacı Efendi Oğlu Kuşçu Köyü İmamı” diye kendini tanıtarak manzumesine başlar.

Yaptığımız araştırmada bugün kızının, torunlarının ve torunlarının çocuklarının Kayseri ili Yeşilhisar ilçesi Kuşçu Köyünde ikamet ettikleri tespit edilmiştir.¹ Anlaşılan şair görev yaptığı bu köye daha sonraları yerleşmiştir. Şairimizin sözünü ettiği Beyler Yukarı Mahallesi de bugün yine Yeşilhisar’a bağlı bir mahalledir.

Şairin torunu Hakkı Oral, yaptığımız görüşmede bugün halasının yani İsmail Hakkı Oral’ın kızının hayatta olduğunu ancak yaşı ve sağlık sorunları nedeniyle sorularımıza cevap verecek durumda olmadığını belirtmiştir. Şairimizin torunu Hakkı Oral ise babasını 9 yaşında iken kaybettiğini bu sebeple de dedesi ile ilgili bilgilerinin sınırlı olduğunu, ellerinde İsmail Hakkı Oral’a ait birkaç manzumesinden başka bir bilginin olmadığını ifade etmektedir.² Şairin kabri Kuşçu Köyündedir.

Üç Destan

İsmail Hakkı Oral’a ait “Üç Destan” isimli yazma eser müellif hatlı olup Milli Kütüphanede 06 Mil. Yz.FB 583 arşiv numarası ile kayıtlıdır.

Telif tarihi 1942’dir. Yazma 192x143mm boyutlarında olup 11 varaktır. Cedid kağıda rika ile yazılmıştır. Eser siyah karton kapaklı, “Hiç tarih gördü mü böyle bir günü” döner ayıklıdır. Eserde üç manzume vardır. Bu manzumeler sırasıyla 20, 36 ve 9 dördüktür. İstinsah yeri Develikarahisar olarak belirtilmiştir. Bazı varaklarda farklı olmakla birlikte genel olarak varaklar 16 satırdan oluşmaktadır.

Birinci Manzume/ Birinci Destan

Şanlı Atatürk ve Şanlı İsmet İnönü ve Bütün Başkanlarımız ve Şanlı Ordularımız ve
 Şanlı Milletimiz Kahraman Türklerin Medhiyesi

Elimizdeki yazmada bulunan ilk manzume “Şanlı Atatürk ve Şanlı İsmet İnönü ve Bütün Başkanlarımız ve Şanlı Ordularımız ve Şanlı Milletimiz Kahraman Türklerin Medhiyesi” ismini taşır. Manzumenin altında 22 Şubat 1942 tarihi ve şairin imzası bulunmaktadır. Bu destan 20 kısımdan ibarettir.³ Bu kısımlar şair tarafından numaralandırılmıştır. 20 kısım içinde 6, 16, 17, 19 numaralı kısımlar beş mısradan, destanın diğer kısımları dörder mısradan oluşmaktadır. Söz konusu destanda 7 ve 10. dördükler

¹ Halit Altınoluk, Kayseri ili, Yeşilhisar ilçesi, Kuşçu köyü Muhtarı

² Hakkı Oral, İsmail Hakkı Oral’ın Torunu, Kayseri ili, Yeşilhisar İlçesi Kuşçu, Köyü, Doğum Tarihi 1958

³ Dördüklerden oluşmuştur veya beş mısradan oluşmuştur diyerek bir genelleme yapamadığımız için “kısım” ifadesini kullanmak zorunda kaldık.

"Yaşasın haşredek İsmet İnönü" nakaratı ile sonlanırken, 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20. dörtlük ve 6, 16, 17, 19. beşlikler "Hiç tarih gördü mü böyle bir günü" mısraı ile sonlanır.

8. dörtlük:

"Haşredek var olsun İsmet İnönü
Hiç tarih gördü mü böyle bir günü"

16. beşlik:

"Yaşasın haşredek İsmet İnönü
Hiç tarih gördü mü böyle bir günü"

mısraları ile sonlanır.

Şair bu destanın başından itibaren yurdumuzun karanlık günlerinden⁴, cumhuriyetin kuruluşundan⁵, Atatürk'ün ölümünün halk üzerindeki derin etkilerinden⁶, İsmet Paşa'dan, İsmet Paşa'nın yaptıklarından, Hatay'ın alınışından⁷, ikinci dünya savaşından⁸, Mareşal Fevzi Çakmak Paşa'dan⁹, kalemlerle yapılan fetihlerden¹⁰ bahseder. Şair, mahlasını kullandığı 20. dörtlükte milletine ve liderlerine dua ederek manzumesini bitirir.

Söz konusu bu destan 11 li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Ancak 20. dörtlüğün ilk mısraı buna uymaz.

Bu manzume yazmanın 1b ve 4a varakları arasında yer almaktadır. Atatürk, İsmet İnönü, şanlı ordumuzun ve milletimizin methedildiği bu manzumenin kafiye şeması ise aşağıda belirtilmiştir:

1.aaaa	5.aaaa	9.ccca	13ddda.	17.aaaa
2.aaaa	6.aaaa	10.aaaa	14.eeea	18.aaaa
3.aaaa	7.aaaa	11.aaaa	15.aaaa	19.gggaa
4.bbba	8.aaaa	12.aaaa	16.fffaa	20.hhha

İkinci Manzume/ İkinci Destan

Felâketzede-i Zelzele Fâciası Hakkında

Elimizdeki yazmanın 4b ve 10a varakları arasında ise "Felâketzede-i Zelzele Fâciası Hakkında" ismiyle 1939 Erzincan depremi ile ilgili olan toplam 36 kısımdan (bazıları dörder, bazıları beşer mısradan) oluşan destan yer alır. 1939'da Erzincan'da meydana gelen depremin anlatıldığı bu destanın hemen deprem sonrasında kaleme alınmış olmasının muhtemel olması ile bir önceki destandan yazma nüshada sonra yer almasına rağmen daha önce söze döküldüğü ihtimalini düşündürür. İki destanın yazılma zamanı arasındaki zaman (3 yıl) şairin bu yazmada bulunan şiirleri dışında da şiirler söylemesinin veya yazmış olmasının mümkün olduğuna işaret eder.

"Türkiye kırklı yıllara girerken ülke gündemi iki konuya kilitlenmişti: Avrupa'da ilerlemekte olan II. Paylaşım Savaşı ve yurt genelini kasıp kavuran doğal afetler. Hükümet, bir yandan savaşın ülkeye yansıyan etkilerini en aza indirmeye, olası bir saldırı tehdidine karşı stratejiler geliştirmeye çalışıyor; öte yandan yurt genelinde büyük bir faciaya dönüşen depremsel felaketlerinin yol açtığı yaraları sarmak için uğraşıyordu. Bu süreçte Avrupa'daki savaş nedeniyle dikkatini dış sorunlar üzerinde toplayan hükümet, orduyu olağanüstü koşullara göre hazırlamak, halk ve ordu iâşesi için bir takım kanallar yaratmak gibi konulara odaklanmak zorunda kalmıştı. Felaketzedelerin iâşe, iskân ve tedavi işleri de yılın son günlerine dek çeşitli

⁴ 1. kısım

⁵ 2. kısım

⁶ 3-4. kısım

⁷ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 19. kısımlar

⁸ 14, 15, 16. kısımlar

⁹ 17. kısım

¹⁰ 18. kısım

yönetmelik önlemler alınmasını gerektirecekti. Takvimler 1 Ocak 1940'ı gösterdiğinde *Cumhuriyet*, "bütün dünyada sayısız felaket kaydederek geçen 1939, son sayfalarına Türkiye için de milli bir matem yazarak nihayetlendi" manşetiyle çıkmıştır. Gazete ülkenin doğal afetler karşısındaki savaşına "milli müdafaa" adını vermiştir. Fazıl Ahmet Aykaç, *Cumhuriyet*'teki köşesinde "manzara meydanda, bütün manası ile harp ediyoruz; hem de tekmil kahrını bir yere toplayarak suçsuz zavallılar üzerine saldırmış bir tabiatla..." cümlesiyle ülke gündemini özetlemektedir. *Tan* başyazarı Zekeriya Sertel, Türkiye'nin dört aydan beri muhاریplerin harp cephelelerinde ve denizlerde kaybettiği insandan daha fazla vatandaş kaybettiğini, deprem felaketinin ulusal bir faciaya dönüştüğünü dile getirmektedir. Gazeteler, halktan toplanan yardımlar ve yabancı devletlerin yardımları hakkında da bilgi vermektedir. Aşağıda zamandizinsel olarak sıralanan gazete manşetleri 1940 yılında yaşanan doğa felaketinin boyutunu sergilemektedir:

- Mustafa Kemal Paşa'da sular altında kalan 8 köyle irtibat temin edilemedi. Bu civarda 100 kadar vatandaşın sulara kapılarak boğuldukları zannediliyor. (*Tan*, 1 Ocak)

- Bir dakika içinde mezarlığa dönen şehir... (*Tan*, 4 Ocak)

- Tokat'ta ölenler 5499 kişidir. (*Tan*, 4 Ocak)

- Erzincan'dan güneye nakledilen ilk kabile Adana'da iskân edildi. (*Tan*, 5 Ocak)

- Muhtelif vilayetlere 3075 felaketzede sevk ve iskan edildi. (*Tan*, 9 Ocak)

- Dağ köyleri on gündür yardımsız, kurtulanlardan açlıktan ve donarak ölenler de var. (*Tan*, 7 Ocak)

- Sivas'ın kazalarında 10.000 ölü var. (*Cumhuriyet*, 10 Ocak)

- Kayseri zelzelesi. 500'den fazla ev yıkıldı. (*Cumhuriyet*, 27 Şubat)

- Yeşilirmak taştı, Amasya şehri sular altında kaldı, maddi zarar çok büyük. Şehrin hariçle münakalatı kesildi, ovadaki köylerin ahalisi ağaçlara tırmanmış imdat bekliyor. (*Cumhuriyet*, 4 Nisan)

- Yeşilirmak'tan sonra Kızılırmak da taştı, birçok köprüler yıkıldı. (*Cumhuriyet*, 6 Nisan)

- Edirne'de endişe arttı: Meriç'in yine taşacağı sanılıyor, 1283 ev sular altında kaldı, 337 ev yıkıldı, 200 ev tehlikede. (*Tan*, 10 Nisan)

- Elazığ'da sel, erzaksız kalan halkın iâşesi için tedbirler alınıyor. (*Cumhuriyet*, 12 Nisan)

- Yozgat'ta deprem... 12 köy yıkıldı, 300 vatandaşımız öldü. (*Cumhuriyet*, 14 Nisan)

- Edirne'de heyelan bir felaket halini aldı, birçok yerler su altında, nüfusça da zayıf olduğu anlaşılıyor. (*Cumhuriyet*, 15 Nisan)

- Kars'ı da sel bastı... (*Tan*, 15 Nisan)

- Karacabey, Kemalpaşa ve Ege'de sel, birçok köy ve arazi sular altında kaldı (*Cumhuriyet*, 30 Aralık)

Yılın ilk günlerinde TBMM kararı ile Erzincan merkezli büyük depremden zarar gören vatandaşlara yardım amacıyla bir komite -*Milli Yardım Komitesi* kurulmuştur. Erzincan depreminde evsiz kalan binlerce vatandaşın başka illere yerleştirilmeleri sağlanmış; Maarif Vekili, deprem bölgesinde okulsuz kalan çocukların İstanbul, Erzurum ve Sivas'a nakledileceklerini açıklamıştır. 28 Şubat'ta Erzincan depreminden zarar gören yerlerin belirlenmesi ve buralardaki memur ve müstahdemlerle emekli ve yetimlere avans verilmesi kararlaştırılmıştır. Bütünüyle yıkılan Erzincan'ın yeniden kurulmasına karar verilmiş; şehrin kurulacağı bölgenin istimlak için bir proje hazırlandığı 28 Temmuz tarihli *Ulus* gazetesinde duyurulmuştur. Bu habere göre, istimlak edilen yerler zarar gören Erzincanlılara parasız dağıtılacaktır. Depremin ardından iskân işleri ve felaket bölgesine ait ihtiyaçlarla tamirat ve

inşaat konularına ilişkin çeşitli önlemler almak üzere Ankara'da *Müsteşarlar Komisyonu* oluşturulmuştur. Depremden zarar görenlerin borçlarına ilişkin icra takipleri altı ay süreyle durdurulmuştur¹¹.

“uyanıp kaçamadılar, kuş olup uçamadılar

1939 yılının son günlerinde yaşanan büyük Erzincan depremi, üzerinden daha çok uzun yıllar geçse de yaptığı büyük yıkımla, yaşanan büyük acılarla her zaman hatırlanacaktır. Etkilediği alanın genişliği, meydana getirdiği büyük insan kaybı ve dramlarıyla, sosyal ve ekonomik etkileriyle bilinmesi, incelenmesi ve büyük dersler çıkarılması gereken çok büyük bir deprem felaketidir.

1939, 26 Aralık'ı 27 Aralık'a bağlayan gece, saat 02.00 de 7,9 şiddetindeki deprem, Erzincan'ı 52 saniye boyunca sallamıştır. Yerle bir olan Erzincan'da ve depremin etkilediği diğer illerde toplam 32.962 kişi ölmüş, yaklaşık 100.000 kişi yaralanmış ve 116.720 bina yıkılmıştır. Erzincan'dan Amasya'ya (yaklaşık 400 km), Sivas'tan Karadeniz'e (yaklaşık 200 km) kadar olan bir bölge içinde büyük tahribata yol açan bu büyük deprem, en büyük yıkımı Erzincan'da meydana getirmiştir.

2. Dünya savaşı arifesinde gelen bu felaket, ülkeyi derinden sarsmıştı. Erzincan ve bölgeyi yerle bir eden bu büyük depreme o günün koşullarında karşı koymak pek de mümkün gözüküyordu. Kerpiç ve ahşap evlerin çoğunlukta olmasına bir de ağır kış koşullarının getirdiği olumsuzluklar eklenince, yaşanan felaketin boyutları unutulmayacak bir faciaya dönüşmüştü. Depremden kendini kurtaranlar gece yarısı -30 derecede, karlar içinde yarı çıplak perişan bir vaziyette göçükler altında kalan yakınlarını elleriyle çekip çıkarmaya çalışıyorlardı. Devrilen sobalardan, mangallardan çıkan yangınlar şehri sarmış, yanan binalara yaklaşmak mümkün olmuyordu. İnsanın tahayyül sınırlarının çok ötesinde dayanılmaz sahneler yaşanıyordu. Şehirde zarar görmeyen bina kalmamıştı. Depremin artçıları da bir yandan korku ve zarar vermeye devam ediyordu.”¹²

“Deprem tam olarak 27 Aralık 1939 tarihinde, sabah 02.00 civarında gerçekleşmiştir. Afetin gerçekleştiği yerden ilk haberi Erzincan'a 14.7 km uzaklıkta olan ve deprem sırasında haberleşmesinin kesilmemiş olduğu anlaşılan Dumanlı İstasyonu memuru Cenan, saat 06.30 da vermiştir. Verdiği bilgilerden kent merkezinin durumu hakkında bilgisi olmadığı anlaşılan Cenan, gece 02.00'de şiddetli bir deprem olduğunu bildirmiştir. Alp-Kemah ve Dumanlı-Erzincan arasındaki demiryolu hattının heyelan ve köprülerdeki çatlaklar yüzünden kapandığı, trenlerin istasyonda bekletildiğini haber vermiştir. Şehrin acil yardıma ihtiyaç olduğu da telgrafa eklenmiştir. Cenan Bey'in verdiği bilgilerin afetten Ankara'nın haberdar olması ve yapılacak yardımların hangi yolla yapılacağına kararlaştırılması açısından hayati önem taşıdığı açıktır. Zira dönemin en önemli ulaşım aracı olan trenin şehre ulaşamayacağını haber verdiği gibi tren yolunun hangi noktalarda kapandığını da bildirerek gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamıştır.”¹³

Yer o yaman sarsıntı ile sarsıldı,
Yer, içindeki ağırlıkları çıkarıp dışarı attığı
Ve insan: "Ona ne oluyor?" dediği zaman. (Zilzal Suresi: 91/1-3)

¹¹ Nuray Ertürk KESKİN, 1940: Savaşa Karşı Ulusal Koruma, Açıklamalı Yönetim Zaman Dizini, 1940 – 1949, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi: 3 Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA), Ankara, 2008, s.16-17

¹² Abdullah Bozdemir, 1939 Erzincan Depremi, Kardere, Bağımsız Haber ve Kültür Sitesi, Kemah Erzincan, 10 Ekim 2011

¹³ Osman Kubilay Gül, 27 Aralık 1939 Erzincan Depremi'nin Sivas ve İlçelerine Etkileri, Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal of World of Turks, ZFWT Vol. 3, No. 2 (2011) s.137

4 beşlik¹⁴, 32 dörtlükten oluşan bu manzume toplam 36 kısımdır. Kısımların numaralandırılması müellif tarafından yapılmıştır.

İsmail Hakkı Oral birinci derecede bir şair olmamakla beraber bu manzume 1939 Erzincan depreminde yaşananların boyutunu gözler önüne serecek canlılıktadır.

Dörtlük ve beşliklerin sonunda zaman zaman tekrarlanan

“Çarh-ı felek heman devran ediyor”¹⁵

“Dakikada nice canlar gidiyor”¹⁶

“Vatanda felaket devam ediyor”¹⁷

“Zelzele çok yeri viran ediyor”¹⁸

bir kez söylenen:

“Azrail elinde zehirli değnek

Çoban gibi daim bizi güdüyor”¹⁹

ve:

“Felaket çok yerde devam ediyor”²⁰

mısraları matematik değerleri ile ifade edildiğinde 7 kere:

“Çarh-ı felek heman devran ediyor”

ve 24 kere tekrar edilen²¹:

“Dakikada nice canlar gidiyor”

mısraları ülkenin bu mahşerî felaketten nasıl etkilendiğine ve durumuna tanıklık ederler.

Şair bu felaketi “felaket bahri”²², “Nuh tufanından bir nişan”²³ ve “Süleyman ve Zülkarneynin bile belini bükecek”²⁴ derecede ” bir felaket olarak tasvir ederken, depremin etkilediği illeri de sıralar:

“Erzurum Erzincan Tokat arası”²⁵

Depremin oluş zamanı 14. dörtlükte dile getirilir, mevsimin getirdiği olumsuz etkiler gözler önüne serilir:

“Ol zamanda dağlar taşlar kar idi

Her tarafta kış kıyamet var idi”²⁶

Depremin yol açtığı can kaybından söz edilirken, sağ kalanların durumundan da bahsedilir:

“Ölen öldü kalan canından bıktı

Kar buz arasında neler çekiyor”²⁷

Soğuktan donarak tutmuyor eller”²⁸

¹⁴ 1, 21, 24, 27. kısımlar

¹⁵ 1, 4, 6, 13, 19, 23, 32.kısımlar

¹⁶ 1, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36. kısımlar

¹⁷ 2, 22. kısım

¹⁸ 8, 24, 27. kısımlar

¹⁹ 34. kısım

²⁰ 14. kısım

²¹ 1, 4, 6, 13, 19, 23, 32.kısımlar

²² 2. dörtlük

²³ 28. dörtlük

²⁴ 33. kısım

²⁵ 10 ve 19. kısımlar

²⁶ 14. kısım

²⁷ 19. kısım

Mevsim ve deprem nedeniyle yardım ulaştırmada yaşanan zorlukları, bir ölçüde trenle sağlanabilen yardımları²⁹, İsmet İnönü'nün deprem bölgesine ziyaretini³⁰ heyecan ve üzüntü içerisinde nakleder. Erzincan için söylenen destan da bir önceki destan gibi 11'li hece ölçüsüdür. Ancak 9 ve 21. dördlüğün ilk mısraları bu vezne uymazlar.

Bu manzumenin kafiye şeması ise aşağıda gösterilmiştir:

1.abbcc	7.gggc	13.eeec	19.eeec	25.kkkc	31.eeec
2.dddc	8.eeec	14.ıııc	20.eeec	26.aaac	32.nnnc
3.eeec	9.cccc	15.ıııc	21.eeccc	27.mmmcc	33.cccc
4.eeec	10.ıııc	16.ıııc	22.cccc	28.nnnc	34.pppc
5.ffc	11.ıııc	17.ıııc	23.eeec	29.nnnc	35.ıııc
6.ffc	12.eeec	18.aaac	24.jjjcc	30.ooc	36.eeec

Üçüncü Manzume/ Üçüncü Destan

Ahret Düşüncesi

Elimizdeki yazmanın son manzumesi "Ahret Düşüncesi" isimli didaktik bir dstandır. 15'li hece ölçüsünün kullanıldığı bu manzume yazmanın 10b-11b varakları arasında yer alır. 9 dördlükten ibarettir. Dünyadaki yaşam tarzının ahireti nasıl etkileyeceğinin anlatıldığı bu manzumede şairin diğer manzumelere oranla daha çok Arapça Farsça kelime kullanması, daha çok teşbih ve istiarelerden yararlanması dikkat çekicidir.

Bu manzumeye ait kafiye şeması aşağıda gösterilmiştir:

1.aaaa	4.bbbb	7.cccc
2.bbbb	5.bbbb	8.dddd
3.bbbb	6.cccc	9.cccc

²⁸ 21. kısım

²⁹ 22. kısım

³⁰ 22. kısım

ÜÇ DESTAN

TRANSKRİPSİYONLU METİN

DEVELLÜ ÒARAÓİŞĀRİNİN BEGLER YUÒARI MAÓALLESİNDEN İMAM ÓACI
EFENDİ OĞLU ÒUŞCU KÖYÜ İMAMI İSMĀİL ÓAÒÒI ORAL

1b

MUÒADDİME

ŞĀNLI ATATÜRK VE ŞĀNLI TĪŞMET İNÖNÜ VE BÜTÜN BAŞÒANLARIMIZ VE
ŞĀNLI ORDULARIMIZ VE ŞĀNLI MİLLETİMİZ ÒAHRAMAN TÜRKLERİN
MEDHİYESİ

- 1 Düşünüñ hey millet eulmetli dünü
Dutdu şaròı ġarbí ġaziniñ ünü
Fetó etdi nereye döndüyse yönü
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
- 2 Ayaòlar altından aldı bu yurdu
Cumhuriyet temelini bu òurdu
Bütün dünyalara meydān oòurdu
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
- 2a 3. Atatürk olmuşdu dünyāniñ gülü
Beyne'l-milel biri demiyor ölü
Cihāni titretti durdurdu dili
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
4. Öldüğüne yandı büsbütün cihān
Dýdelerden aòdı seller gibi òan
Her ana toġurmaz böyle bir arslan
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
5. Şanlı ġazi güneş idi dolandı
Óamdülillah anıñ eşi bulundu
Şanlı TĪşmet deróāl yerine òondu
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
6. Var olsun óaşredek TĪşmet İnönü
Bunuñ da dünyāyı tutdu kökleri
Sāyesinde óür yaşıyor ülkesi
Cehāletden òurtarmışdır herkesi
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü
- 2b 7. Doğuya batıya uzandı òolu
Yapdırdı çoò hayli çoò demiryolu
Her yere yapdırdı nice oòulu
Yaşasın óaşredek TĪşmet İnönü
- 8 Şaġlamdır imāni muókemdir dini
Düşmānlara òarşı tutar çoò kini
Óaşredek var olsun TĪşmet İnönü

Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

9 Bir şanıñ Tāñrıyı kitāb Őur'ānı
Bayrağınñ rengi olmuş öızıl òan
ŦAvn-ı Őaòla oòur dünyāya meydān
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

10 ŦAzm edüp her zamān sözünde durdu
Nice fabriòalar yapırdı òurdu
Yetişdirdi nice muntaeam ordu
Yaşasın óaşredek Ŧİřmet İnönü

3a 11 Altun òalem ile Őařayı aldı
Dünyānñ hünerin fenini çaldı
Beyne'l-milel bütün óayretde òaldı
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

12 Türküñ yurdu bir çelikden ağ oldu
Her Ŧaskeri bir demirden şağ oldu
Őamdülillah Türküñ işi şağ oldu
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

13 Őamdülillah metin oldu yurdumuz
Yaşasın óaşredek şanlı ordumuz
Ŧağları òaldırır verirse omuz
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

14 Dünyā yansa Türkler yine aldırılmaz
Ufaò tefek řeye başınñ òaldırılmaz
Hiçbir devlet şanlı Türkü yıldırılmaz
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

3b 15 Şavaş oldu bütün dünyā oynadı
Oynadı òazanmış gibi òaynadı
Şanlı Türkler hiç aldırılmayıp tınmadı
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

16 Üç senedir tamam it iti boğar
Gökden yere dayım ateşler yağar
Altun òalem ile düşmānı òoğar
Yaşasın óaşredek Ŧİřmet İnönü
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

17 Fevzi Çakmak ordumuzun başòanı
Hepsinden de yılar bütün düşmānı
Őaò dāyim eylesin böyle arslanı
Bunun da dünyāya yayıldı ünü
Hiç tārýõ gördü mü böyle bir günü

18 Birbirinden cesür Türk başöanları
Yayıldı dünyāya yüce şānları
4a Öalemla aòıdır bunlar òanları
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü

19 Rabbim milletime versin selāmet
Óaşredek var olsun şānlı óükümet
Biñ yaşasın başda òahraman Ŧİşmet
Dutdu şaròı ğarbı Türkler adını
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü

20 İsmāŦil Óaòòı medó eder sizi 10
Tañrı dāyım etsin hep cümleñizi
Ayaòlar altından aldıñız bizi
Hiç tārýò gördü mü böyle bir günü

22. 2. 942

Òaraòışārıñ Óuşcu Köyü İmamı
İsmāŦil Óaòòı Oral

4b FELĀKETZEDE-İ ZELZELE FĀCİŦASI ÓAÒÒINDA

1 Vücūdum düşdü pür nār-ı hicrāna
Zelzele óālini edeyim beyān
Vaşandan ayrıldı binlerce insān
Çarò-ı felek hemān devrān ediyor
Daòýòada nice cānlar gidiyor

2 Felāket baórinde yüzüyor kimi
Doldurmuş içine çeker Ŧālemi
Artdı derūnumuñ derdi eleme
Vaşanda felāket devām ediyor

3 Ağlayaraò aldım elime òalem
Yazdığım hicrāna hep yansın Ŧālem
Türk iline düşdü acı bir elem
Daòýòada nice cānlar gidiyor

5a 4 Ceyòun oldu gözüm aòmađa başlar
Vaşandan ayrıldı nice yurddaşlar
İnşāf edip yardım edin òardaşlar
Çarò-ı felek hemān devrān ediyor

5 Óurular içinde yanıyor yaşlar
Gidenlerden Ŧibret alıñ òardaşlar
Yerinden oynadı nice şağ şaşlar
Daòýòada nice cānlar gidiyor

6 Kimisi yaralı kimisi şehýd

Olan felâketi söyleyim işit
Dünyāya ādîre yarar bir iş et
Çarō-ı felek hemān devrān ediyor

7 Gücümüz yetdikce edelim yardım
Durmayup yardıma atalım adım
ŦAòlim gitti başdan óayretde òaldım
Daòyòada nice cānlar gidiyor

8 Nice sağlar seyr ederek geçiyor
Nice evler yìòılarak uçuyor
Terk edip yurdunu çođu òaçıyor
Zelzele çoò yeri vÿrān ediyor

9 Cān cān cān içinde cān 10
Yer dibine geçti güzel Erzincan
Bir hicrāna yandı büsbütün cihān
Daòyòada nice cānlar gidiyor

10 Erzurum Erzincan Ŧòat arası
Yìòılıp şarşılan yerler burası
Artmaòdadır yüreklerin yarası
Daòyòada nice cānlar gidiyor

11 Çoò güzel binālar yìòıldı yandı
Ölen öldü òalan cāndan usandı
Derūnumuz zehirlere boyandı
Daòyòada nice cānlar gidiyor

12 Nice yer yìòıldı nice ev yanar
Yarılan yerlerden şıcaò şu òaynar
Bu óāli görenin yüreği oynar
Daòyòada nice cānlar gidiyor

6b 13 Başdan başa uçdu güzel binālar
Çoò òaldı altında ata analar
Bir demde öldüler nice şunalar
Çarō-ı felek hemān devrān ediyor

14 Ol zamānda tağlar taşlar òar idi
Her tarafda òiş òiyāmet var idi
Yüreklerde yağ òalmadı eridi
Felāket çoò yerde devām ediyor

15 Ol gün şarşıntıdan dünya şallandı
Hepsi òiyāmeti òopuyor şandı
Analar ağladı ciğerler yandı
Daòyòada nice cānlar gidiyor

7a 16 Nice kâşāneler yandı kül oldu

Çoò nazlı yavrular òabire doldu
Taòòýr-i Rabbāni yerini buldu
Daòýòada nice cānlar gidiyor

17 Zelzele nice biñ ðāneler yìdì
Biñlerce insān çadır yere çìdì
Ölen öldü òalan cānından bìdì
Daòýòada nice cānlar gidiyor

18 Cihāna şaçıldı zehirli dāne
Ölen öldü òalan oldu dývāne
Cānlar mı ŧayanır böyle hicrāna
Daòýòada nice cānlar gidiyor

7b 19 Kimsesiz yavrular boyun büküyor
Gözlerinden òanlı yaşlar döküyor
Òar buz arasında neler çekiyor
Çarò-ı felek hemān devrān ediyor

20 Açılmadan şoldu hep taze güller
Ötmez oldu dallarında bülbüller
Büsbütün şam oldu hep esen yeller
Daòýòada nice cānlar gidiyor

21 Aman ah aman bu nasıl óaller 10
Òırıldı òanadlar büküldü eller
Şoĝuòdan donaraò ŧutmuyor eller
Çarò-ı felek hemān devrān ediyor
Daòýòada nice cānlar gidiyor

8a 22 Tren gece gündüz erzāò ŧaşıyor
Felāketler bütün başdan aşiyor
Şanlı ŧİşmet imdād diye òoşuyor
Vaŧanda felāket devām ediyor

23 Gidenlerden dāyim ŧibret alalım
Ruólarına oòuyaraò şalalım
İstiĝfār ederek nāyib olalım
Çarh-ı felek hemān devrān ediyor

24 Óaòdan gelenlere òarşı durulmaz
Zinhār anıñ óikmetinden sorulmaz
Çaròıñ arabası aşla yorulmaz
Daòýòada nice cānlar gidiyor
Zelzele çoò yeri virān ediyor

8b 25 Óaòdan bil her işi deme ŧabiŧat

Her işinde vardır çoò büyük óikmet
İnşaallah olur şonu selāmet
Daòyòada nice cānlar gidiyor

26 Aman ah nasıl çoò büyük àaā
İnşāf ediñ diye Ĥibret mi bize
Òocaman şehirlere döndü enòāēa
Daòyòada nice cānlar gidiyor

27 ĤAòla fikre şıgmaz óikmet-i sübóān
Bir demde maóv eder böyle cihan 10
Bu da òiyāmetden oldu bir nişān
Daòyòada nice cānlar gidiyor
Zelzele çoò yeri virān ediyor

9a 28 Tevbe edip dāyim òoròalım Óaòdan
Kāinātı çünkü var etdi yoòdan
Bu bir nişān oldu tūfān-ı Nuòdan
Daòyòada nice cānlar gidiyor

29 Külli şeyyi dāyim Mevlādan bilin
Óaòòıñ òudretini düşünün gelin
Dünyāda óazırla gayrı Ĥamelıñ
Daòyòada nice cānlar gidiyor

30 İslāmlòada vardır esās biñ temel
Allaha inanıp etmeli Ĥamel
Tedārikli bulun gelmeden ecel
Daòyòada nice cānlar gidiyor

31 Bu bir imtióāndır cilve-i òader
Bu dünyā fānidir hep gelen gider
ĤĀrif olan āóireti fikr eder
Daòyòada nice cānlar gidiyor

32 Ben gidince bu söz size armağan
Şidò ile sözümü diñleyiñ eòvān
Ne cān òalır ne cin òalır ne insān
Çarò-ı felek hemān devrān ediyor

33 Nice Süleymānı yere çekiyor
Nice Zülkarneyniñ belin büküyor
Óazan gibi cümlemizi döküyor
Daòyòada nice cānlar gidiyor

34 Gidenler değil mi bizlere örnek
Ĥađıtır bu felek nice biñ dernek
ĤAzrāyil elinde zehirli değnek
Çoban gibi dāyim bizi güdüyor

35 Ađretiñ çıomasın göñülden ğamı
Durmayıp devr eder maðara gibi
Öteden yarıña óazırla anı
Daðýòada nice cânlar gidiyor

36 İsmâ'İl Óaòòı yürekden ağlar
Ceyðün olup çağlar yürekler tağlar
Mevlāya yalvarup belini bağlar
Daðýòada nice cânlar gidiyor

10 B ĀÖİRET DÜŞÜNCEŚİ

1 Leyl ü nehār tevbe edüp cürm-i Īiřyāndan řaòın
Bu cihānda var mı òardař bize ölümde yaòın
Nice yüz biñ kimseler itmekte ağrete aòın
Dāyima fikr et ölümü her dem ardıña baòın

2 Bir ğün ardından yeterek òulun boynuñdan şarar
Hiç kimseyi alıòoymaz demir řaraòla şarar
Zehirli óançer elinde durmayıp dāyım òırar
Pek sevdiđiñ òara řopraò birğün ğözüne şolar

3 Bu cihānıñ ta ezelden ğülü açmadan şolar
Óabersizce gelip ölüm òulun boynuña şolar
Īaòup řaòup çekmekdedir nice başlara yular
Pek yaòındır bize òardař şanma bir laóéā arar

11a 4 Dāyimā mekkāre gibi durmayup devir eder
Hani ya òavm ü òabile dāderi māder peder
Bir şarafdan kimisi gelip kimse durmaz gider
Yolcuya azıò gerekdir óaair eyle der-be-der

5 Ardımıza düşmüş ölüm dāyimā bizi ğörür
ĪAòlı fikri başda olan azıò tedārik eder
Bu cihāna geleñ kişi durmayup yolun gider
Fikr eden rüz-ı cezāyı durmayup iylik eder

6 Ma'Īrifet gencine gidip cevheri inciye òat
Óazır burda iken eyle nice òayır óasemat
Cevher inci dediğim dünyāda savm ile řalāt
Īut orucu òıl namazı yarım orda bul necāt

11b 7 Bihūdedir yorma dāyım elinden gider bu at
Óayır yola òořdur anı òurtulmađa al berāt
Bu emānet ata verme dürlü dürlü sekenāt
Bunuñ ile geçilecek elli mevòıf hem řırāř

8 Tevbe et cürm-i Īiřyānım ölüm gelüp çatmadan

Götürüp de yārānlarıñ ıar  abire atmadan
Üstünde gezdigiñ ıoprao yarılıp da boğmadan
 aairlanan medere mārlar sarılıp ıtutmadan

9 İsmā'ıl  a oı dāyim iřleriñ hep seyyiyāt
Nefes olup ğaflet etme yel gibi geçer  ayāt
Nice yüz biñ yıl yaşasan ı oibet gelür memāt
Bil  alaca  yarısından dahi artık sekerāt

Sonuç

Bu  alışmada Kayseri ili Yeşilhisar ilçesi Kuşcu Köyünde 1942 yılında imamlık yapmış olan yine aynı ilçenin Beyler Yukarı mahallesinden İmam Hacı Efendi'nin oğlu şair İsmail Hakkı Oral tanıtılmış, Milli Kütüphanede 06 Mil. Yz.FB 583 arşiv numarası ile kayıtlı " c Destan" isimli 11 varaktan oluşan ve müellif hatlı olan yazma eser incelenmiş, eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abdullah BOZDEMİR, 1939 Erzincan Depremi, Kardere, Bağımsız Haber ve Kültür Sitesi, Kemah Erzincan, 10 Ekim 2011
- Bekir Sami ÖZSOY, Namık Aslan, Bayram Durbilmez, Destanlarla Erzincan, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri 1992
- Hakkı ORAL, Kayseri İli Yeşilhisar İlçesi Kuşcu Köyü, şairin Torunu
- Halit ALTINOLUK, Kayseri ili, Yeşilhisar ilçesi, Kuşcu köyü Muhtarı
- İsmail Hakkı ORAL,  c Destan, Milli Kütüphane 06 Mil. Yz.FB 583
- Muharrem DAYAN , "Yeni Türk Edebiyatı" Kaynağı Olarak Tarih Ve Tarih  Elestiri, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4 /1-II Winter 2009
- Nuray Ertürk KESKİN, 1940: Savaşa Karşı Ulusal Koruma, Açıklamalı Yönetim Zaman Dizini, 1940– 1949, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi: 3 Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA), Ankara, 2008
- Osman Kubilay G L, 27 Aralık 1939 Erzincan Depremi'nin Sivas ve İlçelerine Etkileri, Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal of World of Turks, ZfWT Vol. 3, No. 2 (2011)
- Mehmet Yavuz ERLER, Tarih  Perspektiften Edebiyata Bir Bakış, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of Social Research, Volume 1/1 Fall 2007

Yazmadan Örnekler

